

Vladimir Bulat

MARK VERLAN

МАРИОКА СЫН ДОЩАЯ

Son of Rain

Fiul Ploii

București
2019

Actions, Paintings, Objects - Finds

It is a quarter century since I first discovered the artistic practice of Mark Verlan and I am still wondering: who, or what is he? An artist? A clown? An artisan? A sculptor? A poet? A sentimental crook? A hooligan? Or maybe a social activist?

Each of these definitions could be the topic of an essay by itself, and each essay would be rather long and have quite a few words, because each definition gives free reign to imagination, requires meditation, troubles you, makes you want to catalogue, interrogate, get annoyed and look for answers to all these states of mind, in order to understand something more and at a deeper level about this *artistic practice*. Answers, whether masked or more explicit, are scarce. The reason is that Verlan's art escapes any firm endeavor to inventory its meanings. Any attempt remains outside of the Verlanian universe.

What is in fact an *artistic practice*? A major issue which occurs when we are in front of an artwork by Mark Verlan is to pinpoint the artistic genre it belongs to, and to catalogue it. A painting is never just a *painting*, the sculpture is never just a *sculpture*, the objects can be true hand-made artifacts, and so on. The *performances* he organized at the end of the 1990s could be perceived as the tricks of an urban vagabond.

I am in front of an old artwork of the artist, which he entitled, "Marina," (1990); it is painted in oil on a piece of cardboard cut at random and rather neglectfully. It is the profile of a young girl, "seen" as if through the lens of a metric / volumetric system of a machine which captures images. In other words, it is a transitory image, because it is not what the artist's eyes see, but rather the projection of what is imprinted on his retina, rendered by an optical system. It is thus a mediation. This mental game made me believe that from the beginning of his life in the guild of painters, Mark Verlan decided to play tricks. In other words, he wanted to push us all the time to see something else that we were used to 'read' in a painting, in a work of art, from an artistic action, whichever that may be. It is a deliberate and calculated tactics, even though a somehow tricky one. This is confirmed by the fake writing on the verso of the painting, which contains a set of signs, a kind of hieroglyphs or ideograms, of a writing supposedly disappeared, which has become unreadable and incomprehensible...

From today's point of view, almost three decades after it has been created, this artwork is as mysterious as at the time it was created. It is Mark

Globe of Moldova

1997
42 × 69 cm

p.1-----

Globul Moldovei

1997
42 × 69 cm

V. Putin at the Opening of the Global Senate Meeting, on the Occasion of the Discovery of the Time Machine, Rome

2007
oil on canvas
50 × 46 cm

V. Putin la deschiderea ședinței mondiale din Senat, prilejuită de ocazia descoperirii mașinii timpului, Roma

2007
ulei pe pânză
50 × 46 cm

Verlan's specialty, which is why I called his activity "artistic practice"; here, the categories of beauty and harmony do not apply (anymore), because each of his artworks remains open, "*trans-generic*," to use a term coined by Arthur C. Danto¹. Such a painting can exist as illustrated support of a poem, or the poem of a painting.

Another element specific to Mark Verlan's paintings is seriality; it is not an expansion of a theme, but rather the multiplication of a single artwork. An example is the portrait of Vladimir Vladimirovici Putin, represented in the pose of Julius Caesar, the Roman emperor. It is difficult to establish where the model started. What is of interest here is not the narrative thread, or the chronology, not even if the subject of the portrait is recognizable, the one which collective memory and mass media store. The humor, the subtle joke infused by the author, the discreet smile of the viewer created by the contemplation of the composition, are essential here. It is an artwork one preserves in the drawers of memory; it remains on the cortex. It may be because the character looks at you directly, with a calm and slightly sly face. The head of the cat on which the hand of the emperor rests looks a bit crushed, and this is revealing for the real nature of the one stroking the cat. The mug of cat does not look happy at all. This subtle contrast, interwoven within the threads of the composition, seems to have been successful with the viewer, because this portrait has been re-painted numerous times and betrays itself as a "repeat" of the artist, without making us feel repulsed by the mercantile nature of the artist which is not hidden at all.

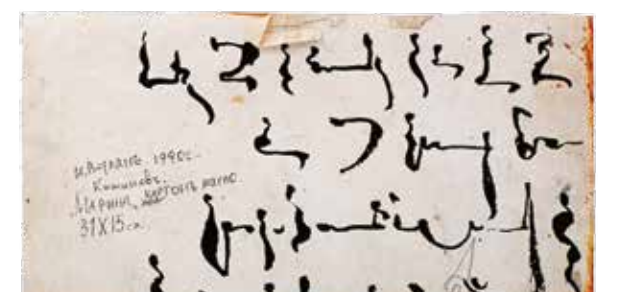
By his lack of hypocrisy and cynicism, Mark Verlan taught us to love him, to like his work and to like him². "Marioca Son of Rain", his colloquial name, sounds funny but is also very blunt. By the ease of his lifestyle, he showed us that the contemporary artist can be a very simple and direct social being, with mutually shared needs, like any one of us, that he likes comfort, the Russian language, blond girls, mythologies not written in books, the poetry of absurd word pairings, etc. He is a son of Chisinau, an old city, lacking modernity, without a cultural identity, with a past filtered by a few empires and states (the Principality of Moldavia, the czarist empire, the kingdom of Romania, the Soviet Union, the Republic of Moldavia). Such an artist can only emerge from such a geographic territory, as the effect of a determined historic causality. The artistic practice of Verlan is in itself the symptomatology of this political, administrative and linguistic instability. It is a fact that Chisinau is multi-ethnic, multi-cultural, a mix from various points of view. A few examples: the composer Shiko Aranov was Jewish, born in Akkerman in 1905, under the czarist regime, spent his formative years as a musician in the kingdom of Romania, in Bucharest (1930-1935), and died in the USSR at 64. But he spent most of his life in Chisinau, where he was very successful. For

Marina (recto & verso)

2007
oil on canvas
31 × 15 cm

Marina (față & verso)

2007
ulei pe pânză
31 × 15 cm

me, the destiny of such a creator is anthological, and it is in accordance with that of a writer who declares himself “the first Moldovan writer in Russian,” Vladimir Lorcenkov, whose father was the love child of a Belarusian man and an Ukrainian woman, but his mother was Moldovan. Lorcenkov became famous as a writer in Chisinau, his books were published by publishing houses from Moscow, and is now translated in numerous languages. He lives now in Canada.

Mark Verlan is spiritually related with these two and others like them³. His “planet” is Chisinau, where he creates his art: verbal, painterly, sculptural, graphic and performative poetry.

The most paradoxical fact is that he never wanted to be what is called today a contemporary international artist, as most of the people today crave to be. He wants to be left alone, to be who he is, what he wants to be. Years ago, the important curator, the patriarch of this intellectual discipline, Harald Szeemann, came to Chisinau to meet Verlan, after having seen his work in various post-communist exhibitions in western European countries, which recuperated the artistic sensibility that managed to escape the crushing impact of “socialist realism.” He included Verlan in “BLUT & HONIG,” an expansive exhibition hosted by the Vienna Essl Collection (May-September 2003), which included painting, graphics, ceramics and hand-made objects. The catalogue memorializes over 20 artworks⁴: it is the most important presence of an artist in a group exhibition of the highest level. Szeeman’s sympathy for Verlan’s practice was manifest, and a project of a curated exhibition in Western Europe was discussed at the time. Szeeman traveled one more time to Chisinau, but he could not find Mark Verlan this time. The artist had disappeared for days, and was nowhere to be found. The behavior was in sharp contrast with all the claims and unjustified ambitions of contemporary artists today. It is difficult to understand the episode, and hard to fathom why he did not want to collaborate with the most important curator of the 20th century. But the artistic source which irrigates his entire practice stems from such episodes. All these items are part of a personal narrative, rigorously speaking, personalized, which is why it is easier to understand the gusto with which Mark Verlan built, for example, a large collection of eye glasses, made up from various materials. This collection has been exhibited in the group exhibition “Unfortunately Last Sunday Afternoon Somebody Left The Door Open...”, curated by Octavian Eșanu, at Museum Het Domein, Sittard (Holland)⁵. I believe Verlan’s irony directed to the various *points of view* which are in the center of everyone’s attention nowadays is more than obvious and transparent. Each one of us has his/her own point of view, glasses that fit, only to him/her, uniquely, and Verlan’s art offers to each of us the most suitable version of these components.

A Spring Wind Has Started... (verso)
2019
collage, prints, manuscripts
53 × 126 cm

Un vânt de primăvară a început să bată... (verso)
2019
colaj, imprimare, manuscris
53 × 126 cm

In 2011, Verlan was invited to exhibit at the Moldovan Pavilion, as part of the “Transnistria Project” for which he transported part of his studio from Chisinau to Venice. The Venetian experience was determining for his star status. In order to get there, he got on a bus and traveled to this contemporary art “Mecca”, where he became convinced that his place was in fact not there. Instead, it was at home, in Chisinau, where his artistic ego represents and reiterates par excellence “the map of an imaginary world, inhabited by imaginary people with made-up lives and an invented world” (the title of one of MV’s programmatic artworks from 1995)⁶. It is impossible to find a more accurate definition of the verlanian artistic universe.

The presence of the artist on scene of the post-communist Republic of Moldova of the last three decades is emblematic. I called him before “The Necessary Buffoon”⁷ because Moldovan artwork was taking itself too seriously, and he balanced everything. While his artistic practice represents a refusal of the West, it does not fit with the traditions of the local artwork, traditional, obedient, traditional, calm and predictable. He has no mentors or disciples, and is the only actor of this dreamt world which he created and whose king he believes he is: The Prince of The Kingdom of Moldavia.

Vladimir Bulat
July 2019

1. See Arthur Danto, *The Transfiguration of a Common Place. A Philosophy of Art*. Idea Design & Print, Cluj, 2012, page 183. The entire chapter 6 is important for the conversation about “artworks and simple representations.”
2. Funny situations from his bio are especially the ones where he refuses to show up for the openings of his own exhibitions. A notorious case is the exhibition at Zorzini Gallery (Bucharest), September 2012, when Mark Verlan did not come at the opening or at the closing event of the exhibition “Extensions of the Overlooked Kingdom” (curators: Adina Zorzini and Roxana Gamart).
3. In the period between the two world wars, The School of Fine Art (1918-1944) of Chisinau was a pool of talents; numerous graduates became famous on the international scene (for example, Samson Flexor in South America, Sasha Moldovan in the United States, Elisabeth Ivanovsky, Idel Ianchelevici – in Belgium, Grégoire Michonze, Irissse Antoine, Olga Olby in France, etc).
4. See pages 286-287 of the catalogue of the exhibition.
5. This was the final essay written by Octavian Eșanu during the stage of curatorial studies at Jan Van Eyck Academy, Maastricht. The exhibition took place June 27 – August 20, 2000.
6. “The map of an imaginary world, inhabited by imaginary people with made-up lives and an invented world”.
7. This is the title of a micro-essay included in the catalogue, *Mark Verlan*, published by the Soros Center for Contemporary Art, 1998.

A Spring Wind Has Started... (recto)
2019
oil on fibreboard
53 × 126 cm

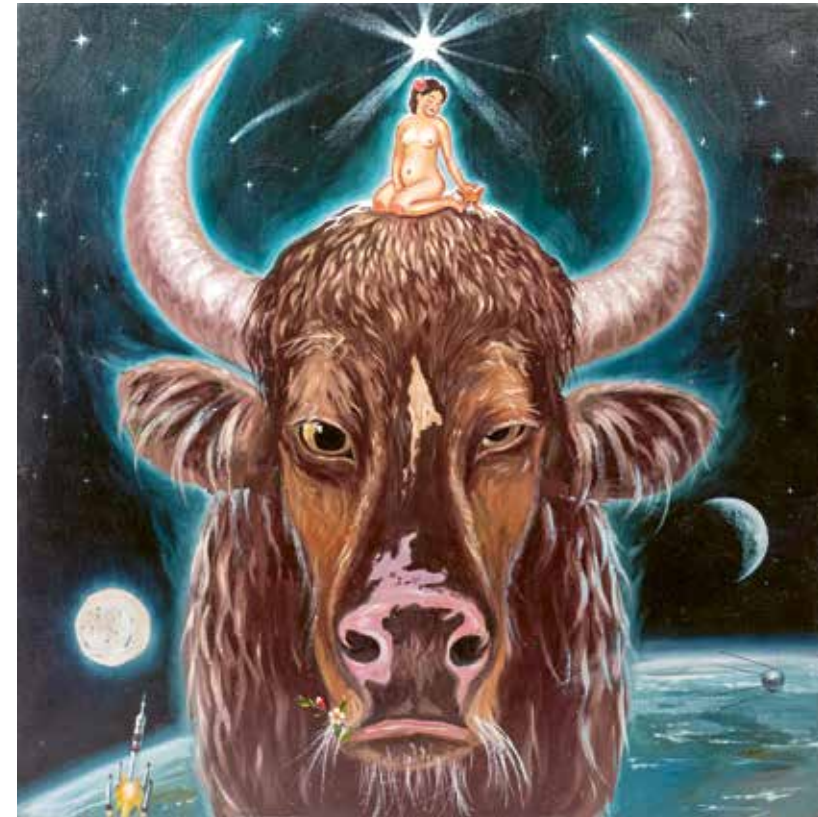
Un vânt de primăvară a început să bată... (față)
2019
ulei pe placaj
53 × 126 cm

The Map of the World with the Kingdom of Moldavia
1998
paper, water colors
80 × 60 cm

Harta lumii cu Regatul Moldovei
1998
hârtie, acuarelă
80 × 60 cm

From the Dark Ages
2018
oil on canvas
98 × 99 cm

Din negura veacurilor
2018
ulei pe pânză
98 × 99 cm

Buratino Escapes the Chasing Wolf

1991
oil on canvas
60 × 45 cm

Buratino scapă de prigonitorul lup

1991
ulei pe pânză
60 × 45 cm

Spring Was Beyond the Window

1991
mixed media
40 × 50 cm

Primăvară era dincolo de geam

1991
tehnică mixtă,
40 × 50 cm

The Kiss in the Vertical World
2007
oil on board
93 × 137 cm

Sărutul în lumea verticală
2007
ulei pe carton
93 × 137 cm

Girl with Cat
2007
oil on canvas
72 × 43 cm

Fata cu pisică
2007
ulei pe pânză
72 × 43 cm

Girl with Cat (version)
2006
oil on canvas
110 × 53 cm

Fata cu pisică (variantă)
2006
ulei pe pânză
110 × 53 cm

Girl with Astronauts
2006
oil on canvas
209 × 83 cm

Fata cu astronauti
2006
ulei pe pânză
209 × 83 cm

Seasons: Winter
1998
oil on canvas
75 × 51 cm

Anotimpurile: Iarna
1998
ulei pe pânză
75 × 51 cm

Seasons: Spring
1998
oil on canvas
75 × 51 cm

Anotimpurile: Primăvara
1998
ulei pe pânză
75 × 51 cm

Seasons: White Cat
1997–2019
oil on canvas
100 × 72 cm

Anotimpurile: Pisica albă
1997–2019
ulei pe pânză
100 × 72 cm

Seasons: Autumn
2009
oil on canvas
72 × 60 cm

Anotimpurile: Toamna
2009
ulei pe pânză
72 × 60 cm

Under Water
1994
oil on canvas
130 × 90 cm

Sub apă
1994
ulei pe pânză
130 × 90 cm

Bernardazzi's Water Tower
2018
oil on board
53 × 110 cm

Turnul de apă al lui Bernardazzi
2018
ulei pe carton
53 × 110 cm

New York Under Water
1994
oil on canvas
210 × 140 cm

New York sub apă
1994
ulei pe pânză
210 × 140 cm

Which Way Dreams Push Us
2016
oil on canvas
105 × 79 cm

Spre ce împing Visele
2016
ulei pe pânză
105 × 79 cm

Moscow under Water
2017
oil on canvas
119 × 82 cm

Moscova sub apă
2017
ulei pe pânză
119 × 82 cm

Moscow
1994
oil on canvas
220 × 130 cm

Moscova
1994
ulei pe pânză
220 × 130 cm

Grenade Launcher

2017

Mixed media

75 × 18 cm

Lansator de grenade

2017

materiale diferite, bricolaj

75 × 18 cm

Minibar
2018
mixed media
15 × 75 cm

Minibar
2018
materiale diferite, bricolaj
15 × 75 cm

The Cook's Helmet
2016
mixed media
30 × 25 cm

Casca bucătarului
2016
materiale diferite, bricolaj
30 × 25 cm

Champagne Gun

2014

Mixed media
62 × 24 cm

Șampanțalieră

2014

materiale diferite, bricolaj
62 × 24 cm

Dagger Tamara
2006
clay, fabric, wood
53 × 19 cm

Pumnal Tamara
2006
lut, textile, lemn
53 × 19 cm

The Comrade's Concrete Hat
2002
painted pottery
23 × 21 × 15 cm

Șapca de beton a tovarășului
2002
ceramică pictată,
23 × 21 × 15 cm

The Red Bus
2007–2015
oil on board
133 × 82 cm

Autobuzul roșu
2007–2015
ulei pe carton
133 × 82 cm

Helicopter – Marioka's Ark
2010
oil on canvas
100 × 120 cm

Arca lui Marioka
2010
ulei pe pânză
100 × 120 cm

Where Does the Childhood Go?

2007
oil on canvas
121 × 105 cm

Unde se duce copilăria?

2007
ulei pe pânză
121 × 105 cm

Ghost Bus

2009
oil on board
69 × 89 cm

Autobuzul-fantomă

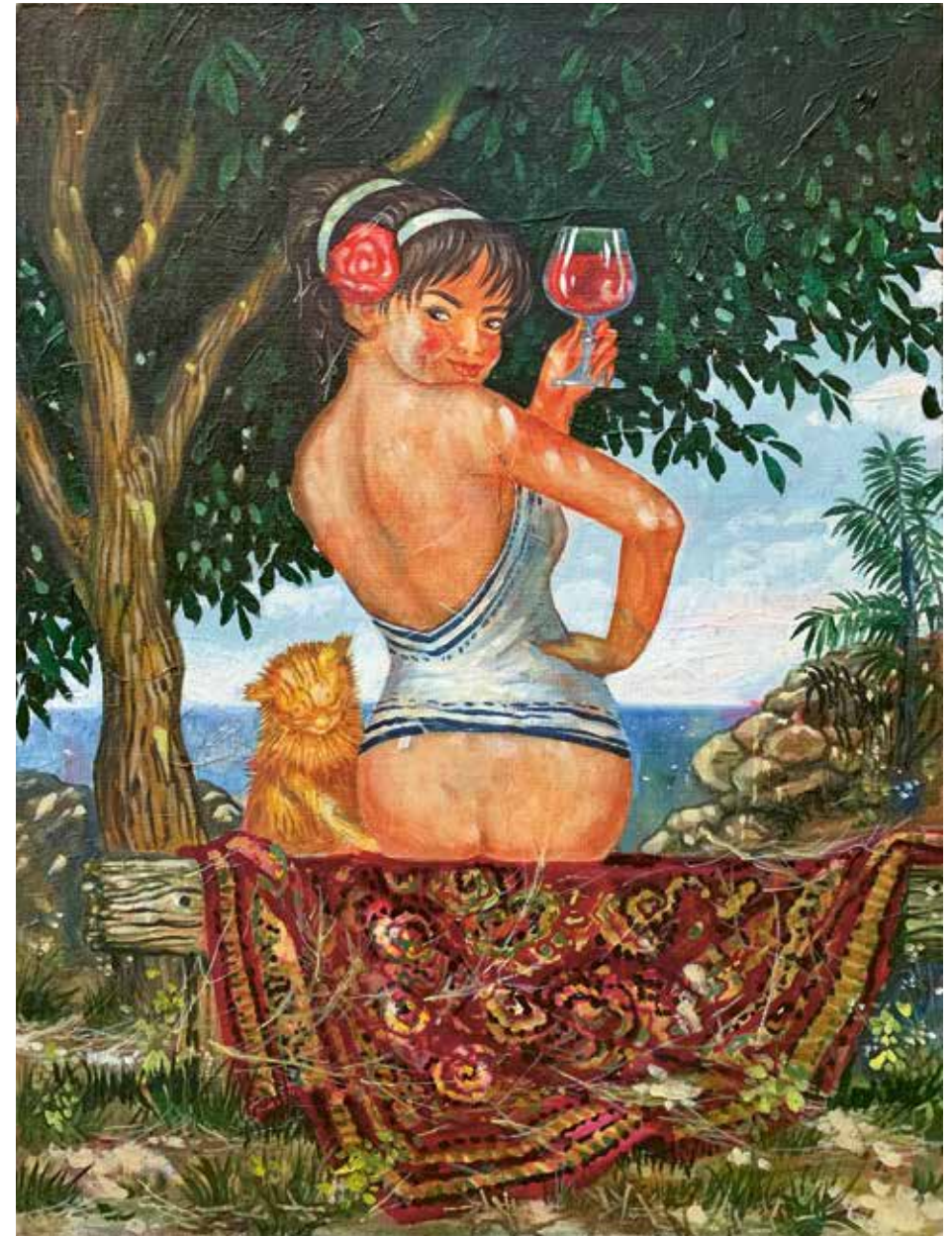
2009
ulei pe carton
69 × 89 cm

Greetings from Moldova
2010
oil on board
46 × 61 cm

Salutări din Moldova
2010
ulei pe carton
46 × 61 cm

Greetengs from Moldova
2011
oil on canvas
46 × 61 cm

Salutări din Moldova
2011
ulei pe pânză
46 × 61 cm

Set of matchboxes,
 "Greetings from Moldova"
 circa 2010
 mixed media
 variable dimensions

Set de cutii pentru chibrituri
 „Salutări din Moldova”
 2010
 tehnică mixtă
 dimensiuni variabile

**The Birth of Venus in Moldova from the
Waters of the Dniester
(A Flower for Botticelli)**
2009–2010
oil on canvas
174 × 100 cm

**Nașterea Venerei în Moldova din apele
Nistrului (o floare pentru Botticelli)**
2009–2010
ulei pe pânză
174 × 100 cm

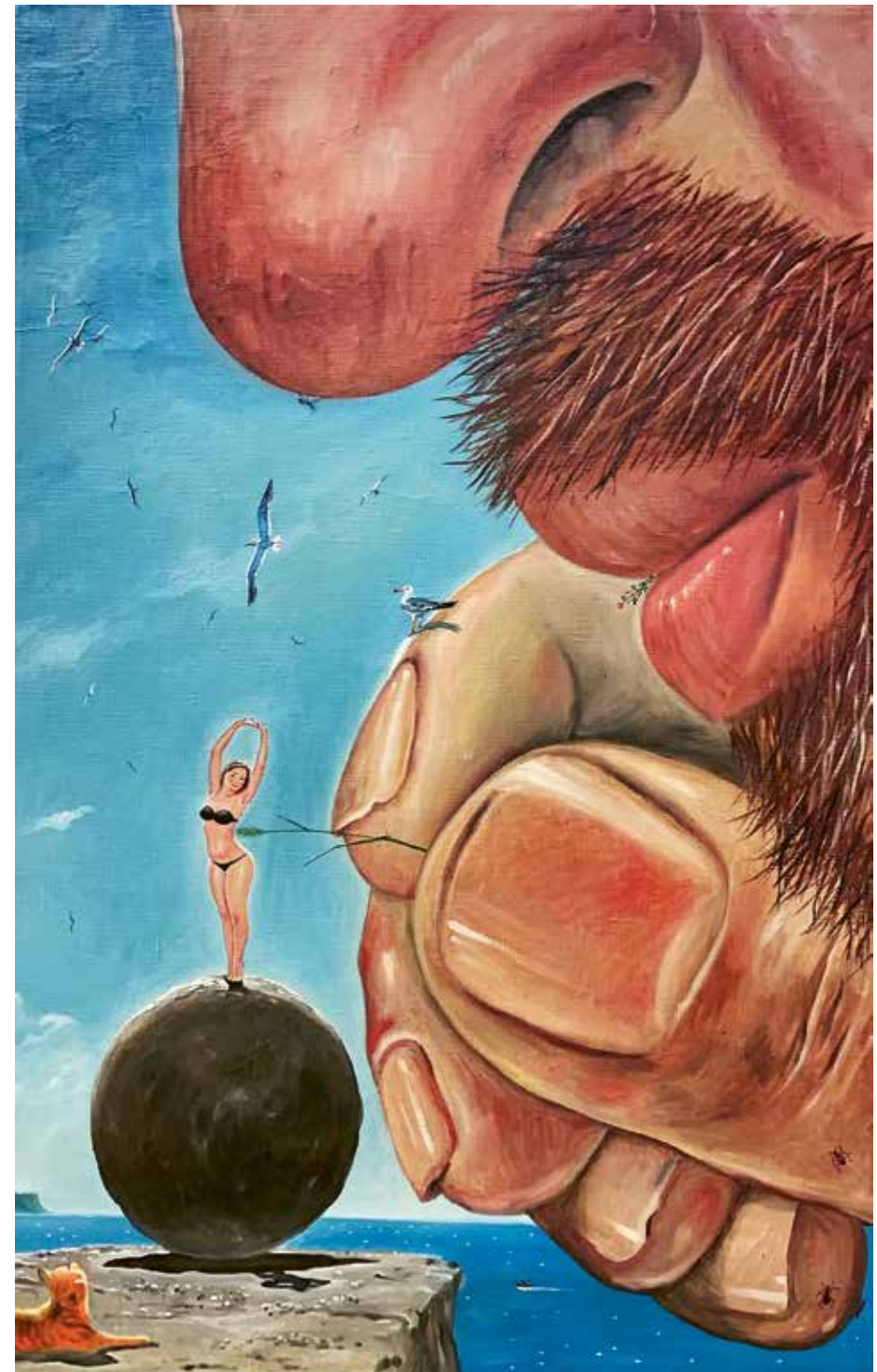
**A Shameful Woman Relieving Herself
Surrounded by Classic Books**
2018
oil on canvas
85 × 67 cm

**Rușinoasa făcându-și nevoile printre
cărțile clasice**
2018
ulei pe pânză
85 × 67 cm

The Discovery of the Redhead
2015
oil on canvas
90 × 82 cm

Găselnița Roșcatului
2015
ulei pe pânză
90 × 82 cm

Liubocika Morozova of Stavropol
2018
oil on canvas
81 × 125 cm

Liubocika Morozova din Stavropol
2018
ulei pe pânză
81 × 125 cm

Десертни Шоколади

история
ЧТО НА
Версия
Маршала
Жукова

Il ministro Tema Fontana rilascia
l'impegno sul fronte della prevenzione
Al Forum su 40 anni di San Patrignano

ani, fare di piu». L'appello al governo
che non si sponda...
La prima cosa che si deve fare...
La seconda cosa che si deve fare...
La terza cosa che si deve fare...

anni

D

Stupro delle ragazze Usa, Firenze

17 maggio 2018

The Paleo-Moldavian period of the Do Epoch
2006
oil on canvas
circa 93 × 55 cm

Perioada paleo-Moldovenească a epocii Do
2006
ulei pe pânză
circa 93 × 55 cm

Men in the Universe and the Silent Moon
2018
oil on canvas
139 × 95 cm

Carmoliști în univers și luna tăcută
2018
ulei pe pânză
139 × 95 cm

Ceburashka's Birthday
2016
mixed media, paper
30 × 21 cm

Ziua de naștere a lui Ceburașka
2016
tehnică mixtă, hârtie
30 × 21 cm

**Comrade Buratino in the Secret House Outside
the City**
2019
oil on canvas
60 × 60 cm

**Tovarășul Buratino în casa conspirativă aflată
în afara urbei**
2019
ulei pe pânză
60 × 60 cm

Marioka's Miniature School Desk
2019
painted wood
8 × 7 × 8 cm

Banca lui Marioka
2019
lemn pictat
8 × 7 × 8 cm

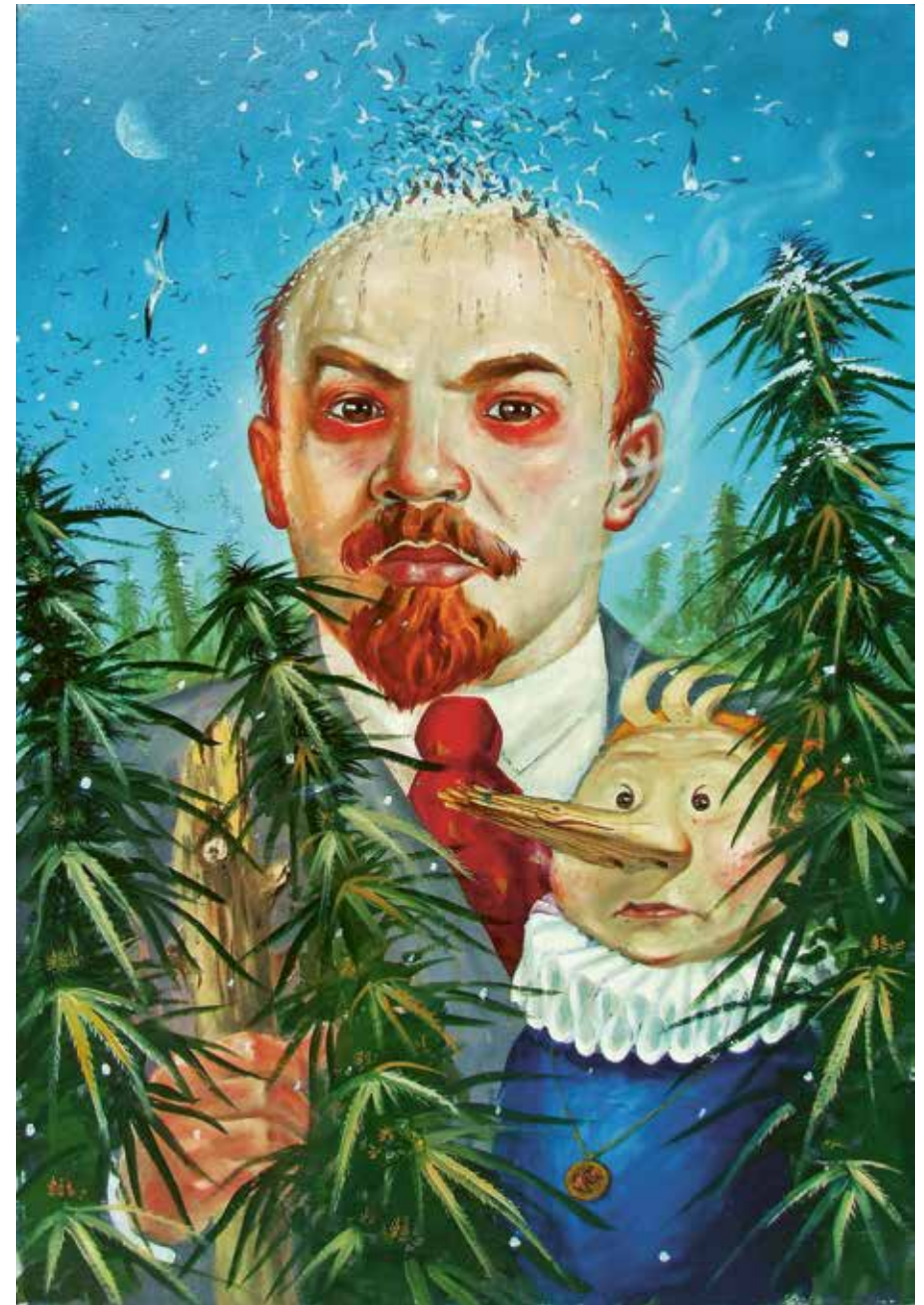

In the Sleeping Forest

2005
oil on board
95 × 66 cm

În pădurea adormită...

2005
ulei pe carton
95 × 66 cm

Buratino with Lenin

2009
oil on canvas
56 × 71 cm

Buratino și Lenin

2009
ulei pe pânză
56 × 71 cm

Last Night at the Kremlin
circa 1990–2001
newspaper, acrylic
71 × 66 cm

Aseară, la Kremlin
circa 1990–2001
hârtie de ziar, acrilice,
71 × 66 cm

The So-Called Postal Exhibition.
Vladimir Ulianov Wishes Us a Happy
New Year
1991–1995
paper, acrylic
80 × 60 cm

Așa-numita expoziție poștală.
Vladimir Ulianov ne urează
La mulți Ani
1991–1995
hârtie, acrilice
80x60 cm

Freedom, Love, Wine. Enjoy Life!

2006
oil on canvas
160 × 87 cm

**Libertate, dragoste, vin.
Bucură-te de viață!**

2006
ulei pe pânză
160 × 87 cm

**NGUK PA The Graphic Defender of
Animals, Fighter for the Independence
of the Non-Existent Nations**
1996
photography

**NGUK PA sau Apărătorul grafic
al animalelor, luptător pentru
independența popoarelor inexistente**
1996
fotografie

A Lady from Chishinau Reading a Letter,
April 1959
 2016
 oil on wood
 20 × 64 cm

O domnișoara din Chișinău citește o
scrisoare, aprilie 1959
 2016
 ulei pe lemn nepreparat
 20 × 64 cm

The Portrait of An Unknown from
a Dream
 2016
 87 × 160 cm
 Oil on wood and canvas

Portretul unei necunoscute,
arătate în vis
 2016
 ulei pe lemn cașerat pe pânză de sac
 87 × 160 cm

A Letter That Worries
2016
oil on wooden box
41 × 59 cm

Scrisoare îngrijorătoare
2016
ulei pe recipient de lemn
41 × 59 cm

The Girl in Marioka's Thoughts
2016
oil on wooden box
37 × 59 cm

Fata din mintea lui Marioka
2016
ulei pe recipient de lemn
37 × 59 cm

Return to the Promised Land
 (based on a 1990 drawing)
 2019
 oil on canvas
 141 × 73 cm

Întoarcerea în Pământul Făgăduinței
 (după un desen din 1990)
 2019
 ulei pe pânză
 141 × 73 cm

Fight Club
2009
mixed media
93 × 67 cm

Luptători
2009
tehnică mixtă
93 × 67 cm

The Potato Digger
2003
oil on canvas
80 × 60 cm

Săpătorul de cartofi
2003
ulei pe pânză
80 × 60 cm

**The Scooter – Fetish Miniature
in Memory of the Bygone Past**
2018
mixed media
10 × 12 cm

**Trotenetă – miniatură fetiș în
memoria timpului trecut**
2018
tehnică mixtă
10 × 12 cm

2015, iunie

Scrisoare

Prieten drag! mă bucur să-ți aduc salutare! Sînt 2 luni déjà de când am făcut rost de adresa ta, iar de atunci îți tot scriu în gînd, doar că ba una ba alta, și grijile mă biruiesc, nu mai apuc să pun pe hîrtie. Creatorul Lumii acesteia și a toate cîte sînt pe ea mi-a oferit respectuos un minunat atelier, unde mă dedic creației. Am o curte mare, copaci, 5 pisici iar aseară s-a furisat un cățeluș minuscul uneori serile împreună cu maimuța mea ne zgîim la televizor iar noutățile lumii ne tulbură inimile, îndeosebi ne inervează politica iextern a unei imense Țări, și acum așteptăm cu nerăbdare când acesteia i se va întâmpla Ке Рдык*

*Am preferat să păstrez cuvântul original, Kerdik, care în limba rusă a migrat din limba tătară, și este preluat în vorbirea colocvială cu sensul existent în original: „prăbușire”, „sfirșit”, „moarte”, „colaps”...

Letter to a Friend
2015
black granite
40 × 150 cm

Scrisoare către un prieten
(traducere de Vladimir Bulat)
2015
granit negru
40 × 150 cm

Roman Pot
2019
painted pottery
26.5 × 11 cm

Strachină romană
2019
ceramică pictată
26.5 × 11 cm

Roman Vessel with Buratino
2019
painted pottery
28 × 27 cm

Vas roman cu Buratino
2019
ceramică pictată
28 × 27 cm

Fuji Volcano
2006

oil on wood
45 × 30 cm

Vulcanul Fuji
2006

ulei pe lemn nepreparat
45 × 30 cm

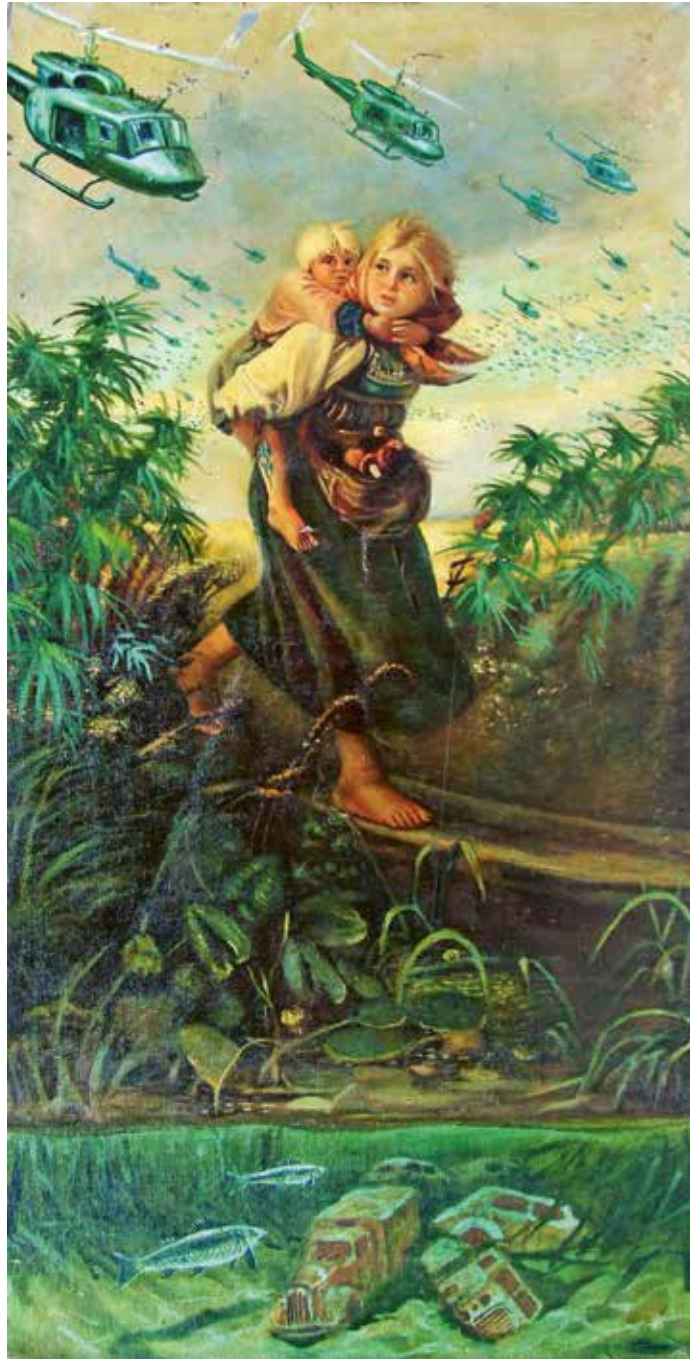

Madame Bovary of the Year 1947
1997

mixed media, paper
64 × 46 cm

Madame Bovary a anului 1947
1997

tehnică mixtă pe hârtie
64 × 46 cm

The Flight of the Children

2006
oil on canvas
60 × 122 cm

Fuga copiilor

2006
ulei pe pânză
60 × 122 cm

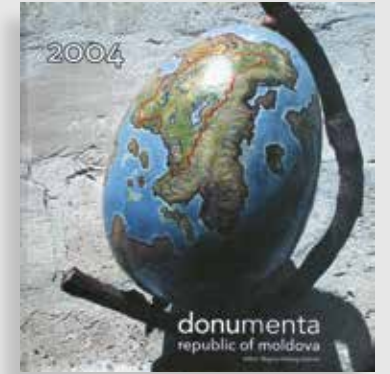
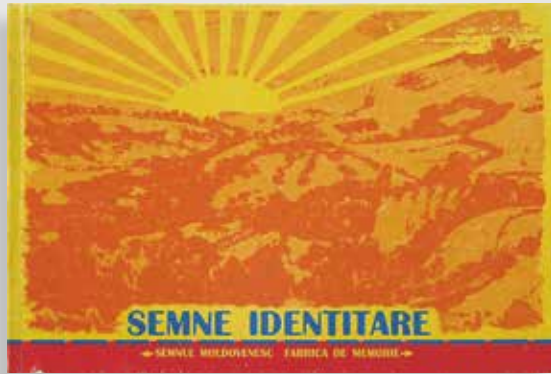

Tractor

2002
painted pottery
27 × 14 × 22 cm

Tractorul

2002
ceramică pictată
27 × 14 × 22 cm

Selected Publications including the artwork of Mark Verlan

Publicații și cataloage în care apare opera lui Mark Verlan (selecție)

ACȚIUNI, PICTURI, OBIECTE-GĂSELNIȚE

De vreun sfert de secol, de când am intrat pentru prima oară în contact cu *practica artistică* a lui Mark Verlan, mă tot întreb: ce sau cine este acesta, de fapt? Artist? Clovn? Artizan? Sculptor? Poet? Escroc sentimental? Huligan? Activist social?

Despre fiecare dintre aceste calificative, cred, s-ar putea scrie câte un eseu, mai degrabă lung decât scurt, și în deloc puține cuvinte, pentru că fiecare încadrare de acest fel îți dă frâu liber imaginației, te pune să meditezi, să te frământați, să cataloghezi, să interoghezi, să te enervezi, și să cauți răspunsuri la toate aceste stări. Spre a înțelege ceva mai mult și mai profund din această *practică artistică* a sa. Doar că numai arareori – se și pot găsi răspunsuri, mascate sau mai explicite. Pentru că, de fapt, arta lui Verlan scapă, cred, oricărei gestionări ferme de sensuri. Orice încercare rămâne în *afara* universului verlanian.

Ce înseamnă în fond o *practică artistică*? Problema majoră pe care ne-o punem atunci când avem în față o lucrare de Mark Verlan este: cărui gen artistic ar putea să-i aparțină aceasta, cum o catalogăm? Pentru că niciodată o pictură nu este doar *pictură*, sculptura nu este doar *sculptură*, iar obiectele – pot fi și veritabile artefacte artizanale ș.a.m.d. *Performances*, pe care le-a organizat la finele anilor 1990, puteau fi percepute și ca șiretlicuri ale unui vagabond urban...

Am acum în față o lucrare veche a acestui artist, pe care el a numit-o *Marina* (1990), pictată în ulei pe o bucată de carton, tăiat aleatoriu. Mai degrabă neglijent. Arată un profil de tânără față, „văzut” ca printr-un sistem metric/volumetric al unui aparat de captat imagini. Cu alte cuvinte, avem de-a face cu o *imagine secundă*, întrucât nu este ceea ce vede direct ochiul artistului, ci e proiecția a ceea ce surprinde retina acestuia, prin intermediul unui sistem optic. Deci, e vorba de o mediere. Acest joc mental m-a împins să cred că încă de la începuturile așezării sale în tagma, să le zicem, a pictorilor, Mark Verlan a decis să joace *feste*. Adică, vrea să ne determine să vedem mai mereu altceva decât suntem obișnuiți să așteptăm și să citim într-un tablou, de la o operă de artă, de la un act artistic, oricare ar fi acela. Este o tactică deliberată, calculată, chiar dacă șmecherească cumva. Iar acest lucru îl confirmă și *scrierea falsă* de pe verso, care conține un set de semne, un soi de hieroglife sau ideograme, ale unei scrieri, chipurile dispărute, devenite de necitit, incomprehensibile...

Privită de la distanța zilei de azi, la aproape trei decenii de când a fost făcută, această lucrare rămâne la fel de misterioasă, ca și atunci când a fost realizată. Este specialitatea lui Mark

Metal helmets for surveying insects
around the flowers early in the
spring
1996

-----pp.74-75
Căști metalice pentru urmărirea
gâzelor pe florile de primăvară
1996

Verlan, tocmai de aceea i-am zis activității sale *practica artistică*, pentru că aici categoriile de frumos și armonie nu prea se (mai) potrivesc, pentru că orice lucrare a sa rămâne deschisă, „*transgenerică*”¹ (ca să folosim un termen specific lui Arthur C. Danto). Căci un astfel de tablou poate fi și suport ilustrativ al unei poezii, sau poezia unei picturi.

Un alt element specific picturii lui Mark Verlan este serialitatea; doar că nu atestăm o expandare a aceleiași tematici, ci vorbim despre o multiplicare a unei *singure* lucrări. Să luăm, de pildă, *Portretul lui Vladimir Vladimirovici Putin*, reprezentat în postură imperatorului Iulius Caesar – Împăratul romanilor. Greu de stabilit când acest pattern a luat naștere. Ce ne interesează aici nu este nici firul epic, nici cronologia, nici dacă cel portretizat este recognoscibil, cel pe care memoria colectivă, mass-medială, îl conservă. Esențial în această operă sunt: umorul, gluma fină pe care o infuzează autorul, surâsul pe care-l provoacă spectatorului, în colțul buzelor, contemplarea acestei compoziții. Este o operă pe care o reții în sertarele memoriei. Se întipărește pe scoarța cerebrală. Căci personajul te privește în față, având el însuși un chip calin și nițel șiret. Capul de pisică, pe care se odihnește mâna *imperatorului*, pare totuși nițel strivit, și aici se trădează adevărata natură a aceluia care mângâie...Moaca pisicii nu pare, prin urmare, deloc fericită. Acest contrast fin, strecurat în urzeala compoziției, pare să fi avut priză la cei care-o privesc, căci acest portret a fost pictat de nenumărate ori, și se trădează a fi un fel de „tablou de serviciu” al artistului, fără ca acest lucru să ne trezească repulsia față de mercantilismul, deloc ascuns, al autorului.

Mark Verlan ne-a învățat, prin lipsa sa de fățarnicie și cinism, să-l iubim, să ne placă, să ni-l dorim cât mai aproape, opera lui, cât și pe el însuși². „Marioca Fiul Ploii”- MFP (*Marioca Son of Rain-MSR*), acesta fiind numele lui colocvial, sună amuzant, dar și descurajant de sincer. Căci prin firescul vieții sale ne-a arătat că artistul contemporan poate fi și este o ființă socială cât se poate de simplă, directă, că are nevoi comune, ca oricare dintre noi, că-i place confortul, adoră limba rusă, fetele blonde, mitologiile nescrise în cărți, poezia alăturărilor absurde de cuvinte etc. El este un fiu al Chișinăului, un oraș vetust, nemodernizat, incert din punct de vedere cultural, cu un trecut filtrat de câteva formațiuni statale (Principatul Moldovei, Imperiul Țarist, Regatul României, U.R.S.S., Republica Moldova); un astfel de artist nu putea apărea decât într-un astfel de teritoriu geografic, ca efectul unei cauzalități istorice

1 Vezi Arthur Danto, *Transfigurarea locului comun. O filosofie a artei*, Ideea Design & Print, Cluj, 2012, pag. 183, și întregul capitol 6 este important pentru discuția care articulează distincția dintre „opera de artă și simplele reprezentări”.

2 Cazuri amuzante legate de biografia lui sunt acelea în care el refuza să se prezinte la vernisajele expozițiilor cu lucrările sale. Un caz notoriu este acela al expoziției din Galeria Zorzini (București), în septembrie 2012, când Mark Verlan nu a sosit nici la vernisaj, nici la închiderea expoziției sale, „*Extensions of the Overlooked Kingdom*” (curatori: Adina Zorzini și Roxana Gamart).

determinate. *Practica artistică* a lui Verlan este însăși simptomatologia acestei instabilități politice, administrative și lingvistice chiar. Se știe, Chișinăul este multietnic, multicultural, metisat din multe puncte de vedere; câteva exemple: compozitorul Șico Aranov, era *evreu*, s-a născut la Akkerman, în 1905, sub regimul țarist, s-a format ca muzician în Regatul României, la București (1930-1935), și a murit în Uniunea Sovietică, după 64 de ani. Dar cea mai mare parte a vieții a petrecut-o la Chișinău, la vremea sa fiind un artist cu mare priză la public. Pentru mine destinul unui astfel de creator este antologic, și se potrivește de minune cu cel al unui scriitor, care se declară „*primul scriitor moldovean de limbă rusă*”, Vladimir Lorcenkov, al cărui tată este rodul iubirii dintre un *bielorus* și o *ucraïneană*, iar mama sa este *moldoveancă*. Lorcenkov s-a afirmat ca scriitor la Chișinău, cărțile i-au fost publicate la edituri din Moscova, iar acum este tradus în numeroase limbi ale lumii; locuiește de ceva timp în Canada.

Mark Verlan se înrudește spiritual cu aceștia doi, și cu alții asemenea lor³. „Planeta” lui este însă Chișinăul, în care face artă: poezie verbală, picturală și sculpturală, grafică și *performativă*.

Cel mai paradoxal lucru este că el nu și-a dorit niciodată să fie ceea ce se numește azi un *artist contemporan internațional*, cum sunt ahtiați majoritatea celor de azi. El vrea să fie lăsat în pace, să fie cel care este, și ceea ce îi place să fie. Cu mulți ani în urmă marele curator, de fapt „patriarhul” acestei îndeletniciri intelectuale, Harald Szeemann (H.Z.), a venit la Chișinău special să-l întâlnească pe Mark Verlan, văzându-i lucrările care au figurat prin diverse expoziții post-comuniste, organizate în țări occidentale, și care recuperau retrospectiv sensibilitatea artistică, cea care a scăpat nivelărilor „realismului socialist”. L-a inclus apoi în: „BLUT & HONIG”, într-o amplă expoziție la *The Essl Collection* (mai – septembrie, 2003), în Viena, unde a fost prezentat cu pictură, grafică, ceramică și obiecte *hand-made*. Catalogul expoziției consemnează nu mai puțin de 20 de opere de artă³; cred că aceasta este cea mai impunătoare prezență a unui artist într-o expoziție de grup de așa nivel. Simpatia lui Szeemann pentru practicile lui Verlan era cât se poate de vădită, manifestă. S-a vorbit la un moment dat, să-i curatoreze o expoziție personală chiar, undeva în Europa apuseană... Szeemann a mai poposit încă o dată la Chișinău. Dar nu l-a mai găsit pe Mark Verlan. Acesta se *volatilizase*, căci a fost de negăsit câteva zile. Comportamentul artistului a fost în total contrast cu pretențiile și veleitățile artiștilor contemporani, de azi! Greu este de reconstituit acel episod, cu atât mai dificil este de înțeles, de ce nu și-a dorit colaborarea cu cel mai faimos curator al secolului XX. Din acest gen de paradox însă trebuie extrasă seva care

³ În interbelicul românesc *Școala de Belle Arte* (1918-1944) din Chișinău a fost o incredibilă „forjerie” de talente, mulți dintre absolvenții săi au ajuns artiști de renume pe scena internațională (ex., Samson Flexor, afirmat în America Latină, Sasha Moldovan – în SUA, Elisabeth Ivanovsky, Idel Ianchelevici – în Belgia, iar Grégoire Michonze, Irisse Antoine, Olga Olby – în Franța etc.).

irigă întreaga sa *practică artistică*. Toate acestea se înscriu într-o optică personală și, riguros vorbind, personalistă, și de aceea este mai lesne să înțelegem apetitul cu care Mark Verlan a construit o bogată panoplie de ochelari, realizați din diverse esențe materiale. Colecția aceasta a fost expusă în expoziția de grup „*Unfortunately last Sunday afternoon somebody left the door open...*”, curatoriată de Octavian Eșanu, în Museum Het Domein, Sittard (Olanda)⁴. Cred că ironia lui Verlan cu privire la *opticile* despre care se face atâta caz azi este mai mult decât evidentă și transparentă. Oricine are propria optică, ochelarii care i se potrivesc, doar lui, în chip unic, iar arta lui Verlan oferă fiecăruia cele mai potrivite variante ale acestor componente.

În 2011 a fost invitat în cadrul Pavilionului Moldovei, în „Transnistria Project”, pentru care Mark Verlan și-a transportat o parte din atelierul său de la Chișinău, la Veneția. Experiența venețiană a fost determinantă pentru statutul de „vedetă” al artistului. Pentru a ajunge acolo el a fost îmbarcat într-un microbuz, cu care a călătorit de acasă până în acea „Mecca” a artei contemporane, unde s-a convins aievea, că locul lui nu e deloc acolo. Ci acasă, la Chișinău, unde *ego-ul* său artistic reprezintă și reiterează prin excelență: „*Harta unei lumi închipuite, locuită de popoare imaginare cu vieți născocite și istorie inventată*” (titlul unei lucrări programatice a lui M.V., 1995)⁵. Imposibil de găsit, cred, o mai adecvată definiție pentru universul artistic verlanian.

Prezența acestui artist pe scena artei din Republica Moldova post-comunistă, din ultimele trei decenii, este emblematică. L-am numit mai demult „Histrionul necesar”⁶, pentru că arta din Moldova se lua prea în serios, iar el echilibra cumva lucrurile. În timp ce *practica artistică* a acestuia reprezintă cumva refuzul Occidentului, în același timp nu se potrivește întru totul nici cu tradițiile artei locale: tradiționaliste, cuminți, blajine, predictibile; el nu are mentori, nici emuli, el este singurul și suveranul locuitor al unei lumi visate, pe care el însuși și-a creat-o, ulterior, și al cărei principe se crede, neabătut: *The Prince of the Kingdom of Moldova*.

Vladimir BULAT,
iulie, 2019.

⁴ Vezi pag. 286-287 a catalogului manifestării citate.

⁵ Aceasta a fost o lucrare de absolvire a stagiului de studii curatoriale a lui Octavian Eșanu, la Jan Van Eyck Academie, Maastricht. Expoziția a avut loc în perioada 27.06 – 20.08.2000

⁶ Eseu în catalogul Mark Verlan, editat de Centrul Soros pentru Arta Contemporană, Chișinău, 1998, pag. 2

Mark Verlan

Born April 7, 1963, Cocieri, USSR
lives in Chisinau, Republic of Moldova

He studied:

- 1974–1978** School of Fine Arts “Alexey Schiusev,” Chisinau, Republic of Moldova
1983–1986 Fine Arts College “Al. Plămădeală”, Chisinau, Republic of Moldova

Group exhibitions (selection):

- 1993** Exhibition of Moldovan Graphic Artists, Aachen, Germany
1996 “CarbonArt 1” Sadova, Republic of Moldova
1996 “Kilometrul 6,” SCCA Annual Exhibition, Chisinau, Republic of Moldova
1997 “CarbonArt 2” Radeni Vechi, Republic of Moldova
1997 “Messages from Countryside – Reflections in RE” 2d annual exhibition of SCCA Chisinau, Republic of Moldova
1997 International exchange exhibition “Multiple Homes”, USA/Moldova
1998 “Carbon Art 3”, Pănășești, Republic of Moldova
1998 “Gioconda’s Smile” – Performance Festival, Chisinau
1998 “PERIFERIC 2” – Performance Festival, Iași, Romania
1999 “Tranzit NAPOK”, Cluj Napoca, Romania
1999 “After the Wall”, Stockholm, Sweden
1999 “CarbonART 4”, Hârtopul Mare, Republic of Moldova
2000 “KINOVARI (imitazia)”, Chisinau
2000 “Unfortunately last Sunday afternoon somebody left the door open...”, Sittard, Netherlands
2001 “InvAsia”, Orheiul Vechi, Republic of Moldova,
2001 “Exil –2001”, Dobruja, Republic of Moldova
2002 “CarbonART 7”, Țâpova, Republic of Moldova
2003 “Blood and Honey”, Vienna, Austria
2004 “DONUMENTA”, Regensburg, Germany
2009 “Chisinau/City One Minute”, KSAK, Chișinău
2011 “TRANSNISTRIA project”, The 54th edition of the Venice Biennale
2017 “În Valul Păcii”, curatorial research exhibition, Tranzit.ro space, Bucharest

Solo exhibitions (selection):

- 1994** “Illusions”, Chisinau, Republic of Moldova
1995 “EXODUL”, Chisinau
1997 “If I had a workshop...”, Chisinau
1999 “Marioka, Son of Rain”, Cluj, Romania
2007 AoRTa Gallery, Chisinau
2012 “Extensions of the Overlooked Kingdom”, Zorzini Gallery, Bucharest
2016 “The Old Money for the Old New Year”, Cocosul Rosu space, Chisinau
2019 “West – Vector – Восток” (Together with Ghenadie Popescu), Posibilă Gallery, Bucharest.

Mark Verlan

Născut în 7 aprilie 1963, la Cocieri, URSS
Locuiește la Chișinău, Republica Moldova

- 1974–78** Școala de Arte Plastice „Alexei Șciusev”, Chișinău, Republica Moldova
1983–86 Liceul de arte Plastice „Al. Plămădeală”, Chișinău, Republica Moldova

Expoziții de grup (selecție)

- 1993** Artiști din Republica Moldova, Aachen, Germania
1996 „Carbon Art 1”, Sadova, Republica Moldova
1996 „Kilometrul 6”, Expoziție anuală a CSAC Chișinău, Republica Moldova
1997 „Carbon Art 2”, Rădenii Vechi, Republica Moldova
1997 „Mesaje de la Tzara” – Reflections în RE – a doua expoziție anuală a CSAC Chișinău, Republica Moldova
1997 Schimb internațional „Case multiple”, SUA – Republica Moldova
1998 „Carbon Art 3”, Pănășești, Republica Moldova
1998 „Zâmbetul Giocondei” – Festival de performance, Chișinău, Republica Moldova
1998 „PERIFERIC 2” – Festival de performance, Iași, România
1999 „Tranzit NAPOK”, Cluj Napoca, România.
1999 „After the Wall”, Stockholm, Suedia
1999 „Carbon ART 4”, Hârtopul Mare, Republica Moldova
2000 „KINOVARI (imitazia)”, Chișinău, Republica Moldova
2000 „Din păcate duminica trecută cineva a lăsat ușa deschisă...”, Sittard, Olanda
2001 „InvAsia”, Orheiul Vechi, Republica Moldova
2001 „Exil – 2001”, Dobruja, Republica Moldova
2002 „Carbon ART 7”, Țâpova, Republica Moldova
2003 „Blood and Honey”, Viena, Austria
2004 „DONUMENTA”, Regensburg, Germania
2009 „Chisinau-City One Minute”, KSAK, Chișinău, Republica Moldova
2011 „TRANSNISTRIA project”, participare la cea de-a 54-a ediție a Bienalei de la Veneția
2017 „În Valul Păcii”, Spațiul Tranzit.ro, București, România

Expoziții personale:

- 1994** „Iluzii”, Chișinău, Republica Moldova
1995 „EXODUL”, Chișinău, Republica Moldova
1997 „Dacă aș avea un atelier”, Biblioteca publică Onisifor Ghibu, Chișinău, Republica Moldova
1999 „Marioka, Fiul ploii / Son of Rain”, Cluj-Napoca, România
2007 Expoziție în Galeria AoRTa, Chișinău, Republica Moldova
2009 „Eny”, Centrul expozițional „Constantin Brâncuși”, Chișinău, Republica Moldova
2012 „Extensions of the Overlooked Kingdom”, Galeria Zorzini, București, România
2016 „Bani vechi pentru anul nou cel vechi”, Cocosul Rosu, Chișinău, Republica Moldova
2019 „West – Vector – Восток” (Împreună cu Ghenadie Popescu), Galeria Posibilă, București.

Concept editorial Victoria Nagy Vajda,
Vladimir Bulat

Editor Victoria Nagy Vajda

Texte Vladimir Bulat

Traducere Dana Altman

Manager de proiect Victoria Nagy Vajda

Concept grafic Alexandru Șchiopu

Prelucrarea imaginii Tiberiu Voicu

Fotografii Roman Rybaliov, Vladimir Bulat,
Victoria Nagy Vajda, arhiva [K:SAK] Centrul pentru
Artă Contemporană (Chișinău), Galeria Zorzini
(București)

Corectură Dana Altman, Ioana Apostolescu

Tiraj 300

Publicația a fost editată cu ocazia expoziției
West–Vector–Восток (curator – Vladimir Bulat),
găzduită de galeria Posibilă (București) și de
Seneca Anticafé (București), 12–30 septembrie,
2019).

Acest proiect este realizat de Asociația pentru
Cultură și Arte ARBOR, în parteneriat cu Primăria
Municipiului București prin Centrul Cultural Expo
Arte.

Nicio parte a conținutului acestei publicații nu
poate fi preluată, copiată sau stocată pe niciun
suport, material sau virtual, fără acordul scris al
Asociației pentru Cultură și Arte Arbor.

e-mail: arbor.aca@gmail.com

București, septembrie, 2019.

ISBN 978-973-0-30150-2